

A Metanoia PAPÍRREPÜLŐ CIRKUSZA

Mutatványosok, fehérre meszelt, zakós harlekinek, keménykalap, sötétség, torz hangok és még sorolhatnám azokat a látványos Metanoia Artopédia sajátosságokat, amelyek belemásznak a néző fejébe, és uralják az agyát az előadásuk idejére. Rádiójáték, klasszikus zene, szociográfia, görbe tükör. Artopéd zászló, aranyosan angolul beszélő kisfiú, latrina... Az ember csak kapkodja a fejét; itt képtelenség ellustulni, a történésekbe jelentéstartalmakat belemagyarázni, mert máris jön a következő jelenet, ami agyonvág minden valamirevalót, magamban elkezdett, pátoszos gondolatmenetet.

Nem tudom, valaha diagnosztizál-e majd egy pszichológus félrecsúszott gyerekkort, elfojtott indulatokat, horror fétist nálam a Metanoia Artopédiához fűződő vonzalmam miatt, de az biztos, hogy ritkán tapasztalom ennyire beteg összjátékát a mesének és a valóságnak. Mintha Chucky (*GyerekJáték*) reinkarnálódott volna Grockban, hogy beszedaduljon a színházba. A Mutatványosok az *Alkimisták utcajában* előadásban a gyerekmesék minden klasszikus elemét felfedeztem, de felzabálva, megemészte és visszaköpte. Ez a mese felvonultat Svejket, diktátort, porondmestert, Twist Olivér-jellegű üldözéses jelenetet, mozgásszínházat, halandzsát és remek alaphangulatot teremtő hangfelvételeket. Ha az értelmezés azon oldalát ragadom meg, hogy e figurák mindegyike megtalálható a való életben, tehát találkoztam már diktátorral, porondmesterrel, aranyosan angolul beszélő kisfiúval, nagyképűen kipipálhatom, hogy igen, ismerek számos színes és érdekes embert. Ha azonban mélyenszántó akarnék lenni, akkor megállapíthatnám, hogy a felsorakoztatott groteszk Artopéd bábuk mindegyikében magamra ismertem, és kérem egy jó pszichológus telefonszámát.

Inkább nem kockáztatok.

Az angol kiejtésem olykor hátraborgongatóan hasonló az előadásban elhangzottakhoz; *Máj femili veri big!*, és *veri, veri, veri* hosszú listát tudnék írni arról, mi minden kötötte le a figyelmem és vont a el egyszerre egy jelenetről. Percekig csak a csillagos eget, a holdat és a papírvárost lehetett látni, aztán hirtelen átváltozott a tér: mintha a Menlo Park-beli Edison laboratórium-ba léptünk volna be. Amíg zakós harlekinek botokkal vívtak szemlalomharcot, addig arra próbáltam rájönni, hogy működik a lepedővel letakart villogó puska, megmozdul-e a széken ülő alak, vajon leesnek-e a majdnem a közönség felett himbálózó faágak? A szövegek most is sokrétűek voltak: az irodalom beszólt a tudománynak, a tudomány beszólt az irodalomnak, a történelem is beszólt az irodalomnak, mindenki beszólt mindenkinek, még a Metanoia Artopédia is beszólt saját magának, amikor feltűntek a papírfigurák az *Orthopaid Rövüdből*.

Habár égető vágyat éreztem, hogy megpiszkáljam az összes díszletelemet, nem lehetett hozzájuk érni. Pedig vajon hányan szeretnék volna megbillenteni a faágat, letekerni a kis ablakot, rájönni, miből volt a hold meg a csillagok! Így persze legalább megmaradt az illúzió.

Miért érdemes tehát Metanoia Artopédia előadásokat nézni, a mellett hogy garantáltan úgy érzi majd magát az ember, mintha belehajították volna egy nagy fekete dobozba ahonnan nem engedik ki, amíg nem kerül teljesen a történések hatása alá? Azért, mert mindig van folytatás, mindig van téma, beszélés, bebeszolás, akció, reakció, bunkó, kedves és önérzetes emberek, papírkutyák, színészek, színházak, színművek és regények. Meg azért is, mert: „Amikor azt gondolod, hogy már minden lehetőséget kimerítettél, még mindig van legalább egy.” (Edison)

Tóth Emese

DADA

Elmentünk aztán fát venni ami jáccik a zelőadásban mert jáccani jó és mi is azt jáccottuk hogy megyünk venni mert aki vesz az nyer várt is minket a fa mert a fa nem jáccik monta is a jáccó aki majd jáccott este és ez múlt idő mindenképpen mert nem jelen noha ami írva van az jelen is lehetne ki mondja meg az időről a fáról vagy a jáccásról nem is beszélve arról hogy ülünk az autóban és megyünk fát venni megyünk és megyünk szomorúnak lenni de nem a fa alatt mert a fa még nem nőtt meg annyira a múlt időben és nem is akkora a jelenben amikor megyünk és még nem ismerjük a fát jó ajáccás hogy be kell kapni a fa gyökerét és aztán egy nyúl elrágja a gyökereket mert csak a gyökerek és ahogy megyünk út körút és körforgalom egyenes szakaszok én épp hogy megnyertem a Kristiannal a TOURTúra jegyet nyertünk egy nagyon vidám parkba lett fa és szomorúság lett

Azt akartam mondani, minden jól, ahogy.

Akartam mondani, jól.

Jól akartam mondani.

Jól.

Ja. Ne. Ja. Ja. Ne. Ne. Da. Da. Ne. Ne.

Ne. Ne. Ja. Ja. Ja. Ne. Nenenenenene.

Jajajajajaja.

Apunézd.

Kész!.

balog

Farkasokkal táncoló

Színház- és Filmművészeti Egyetem
IV. évfolyam – Arany János: Toldi

Az egyetemisták hétfő esti darabja eleinte szokványos táncos előadásnak tűnik, de már a „Melyik út...?” mozdulatok újragondolását látva felgyűl bennem az optimista gyanú: nem oda Buda!

A színházszek minimális díszletek között, kreatív testhangokkal, kortárs és néptánc elemeket egybefűző, kifejező mozdulatokkal dolgoznak. A háttérben csupán ablakokat látunk, és pár hangszerként használt eszközön kívül kellékek sincsenek. Lehet-e egy ember malomkő? Természetesen lehet, hogy aztán egyszerre ismét gonosz testvérré váljék. Toldit is több színész személyesíti meg, bizonyos jeleneteknél változik a felállás: narrátorból lesz Miklós, s fordítva. Ez azonban nem zavaró, inkább tovább mélyíti a karakterábrázolást.

Nincs hiányérzetem, a hét szereplő mindent meg tud jeleníteni, amire a játékhoz szüksége van: mozdulataikból nő ki a nádas, amin Toldi átküzd magát, s az éjszaka is, amikor végre álomba szenderül. Harca a farkasokkal lendületes, akrobatikus elemekben gazdag, ugyanakkor a humort sem nélkülöző kontakt tánc. Ez a jelenetekbe csempészett cinkos vidámság az, ami igazán felfrissíti a hallott szöveget, egyúttal nem engedi, hogy túlkomolykodjunk ezt a klasszikust.

Kiemelendő a kreatív az ablakok használata az előadás során. Ezek eleinte csupán statikus díszletelemek, később – főleg a városi képeknel – eredeti helyükről kiemelve ajtókká válnak, jelzik a város utcáit, vagy éppen temetői sírok lesznek fekvő emberek felett. Ugyancsak hangsúlyos a viadalra készülődés jelene: Toldi botos harci-néptáncot jár, miközben a többiek összekénik őt – és egymást is – színes festékekkel. A cseh ellenféllel való kézfogás drámaiságát is a kezek közt csorduló vörös festék érzékelteti.

Nagyon, nagyon, nagyon – végezetül így jellemezném a látottakat. Nagyon jó dinamikájú, igényes, esztétikus és pontos mozdulatokkal, érzékletes kontakt-duettekkel megjelenített előadás volt. Nagyon szépen összeforrt benne a szöveg, a zene és a tánc, a testek és a nyelv. Nagyon köszönjük!

Fekete Zsófia Éva

a nagy füzet.

Arról van szó, hogy a gyerekek árvák. Nem a háború árvái, hanem az anyai reflexek árvái ők. Anya megmenti két gyermekét. Görög. Sors.

Tragédia, hogy mindjárt tudom, minden el. Leszmondva. Mondva ugyan nem, mert jácva. Használok itt, egy olyan archaizmust, amit apám így fejezett ki: Ferencz.

Célok Zárakra, amiket emberek, mint medvecsapdát, magukra vonnak, és elcsodálkoznak, amikor a csattogó tépelődő fogak, éppen a husimusiba érnek. Fáj az, hogy tragédia, ami elkerül.

Hetetlen íziglen.

Látod, Édes, itt most ez a két véreske fiú, olyan egyenes lesz, mint a jancsiszögek. Ők, ugyan, még csak nem is hajolnak. Csak a dőlésszögük változik. Ha egy rendező is lineáris, akkor nyugodtan lehet döntögetni. Gyakoribb a használatban, mint azt állítani, hogy

a rendezők szeretik, ha a hajó megbillen egy kicsit. Ha, jó!

(és ez jó)

Fú szél, történelem szel-e? Később lásd: 2. világháború.

Nem derűre.

Azt állítom, lehetetlent kísért a szerző(k).

– geryge krisztiánnak akartam írni, hogy Istent kísértet. –

Arra ébredtem, hogy Alföldi Róbert azt üzeni nekem, hogy – idézem – *ízlés is van a v(V)ilágon*. Gyors és némiképp átgondolatlan, ám pontos reakció az általam generált sztendingovésőre.

Horváth Csabának pedig: *kifogástalan*.

Később valaki kinyitja a nagy füzetet. Olvasni. Kezd.

ta

Tea for Two TRÉNINGEK

Az idei fesztivál alatt is – most már mondhatjuk, szokás szerint – az előzetesen jelentkezők számára lehetőség nyílt a THEALTER táncos műhelymunka sorozatán való részvételre, amelyet ezúttal Horváth Csaba és Juronics Tamás vezetett.

Az ötnapos tréningre bárki jelentkezhetett, akár táncos előképzettség nélkül is, ennek megfelelően a csoportok összetétele izgalmasan vegyesre sikeredett.

A két művész munkamódszere eltérő: Juronics Tamás a folyamatosság és a dinamika szempontjait helyezte a közös munka fókuszába, és a résztvevők improvizációit is felhasználva kezdett egy koreográfia felépítésébe. Horváth Csaba tematikájában viszont az eleinte egyszerűnek tűnő alapozó, kísérletező gyakorlatok szerepeltek, amelyek a színpadi jelenléti fókuszainak tudatos váltogatásán, a tekintet irányításán alapultak.

A közös munka eredményébe a fesztivál a tréningezéshez nem elég bátor nézői is bepillantást nyernek a záró munkabemutatón.

F.Zs.É.

Gergyével jó, CSIPÁZZÁTOK!

Gergye cirkuszoperáját kilövik az úrbe, ahol a játszóí találnak egy lakatlan bolygót, ami megrekedt a magyar nyolcvanas években. A képes beszéd korában, a képtelen fantáziák korában, ahol az arra képesek, a dadazene felkentjei lekenték magukat a vásznonról, és hangot adtak a depresszióknak. Mit kezdünk ezekkel, gyerekek, kérdezte Gergye, mert egyáltalán nem kegyetlen rendező, csak a színháza kegyetlen, amely a mai kor gyermeke. Neeem! Nem aktuális, brutális, ami soha nem veszíti aktualitását, hiszen maga az aktualitás. Szóval? Énekeljük el ezeket a fickókat, mondták az operisták és operinák. Táncoljuk le őket a vásznokról, aztapaszta! Mondták a terroristatáncoslányok, és simikálták kicsit magukat, hogy a szőr felállt. A nyolcvanas évek ugyanis szőrös évek. Hivatásos szőrözökkel, a Bizottság meg volt a borotva azon a magyar bolygón, ott a nyolcvanas években, ahol a lakatlan planéta az úr fekete mélyében benne ragadt.

S lőn a játék. Legyen zsarnokunk is, zúgták a lombok és a Volga. S lőn. Legyen a zsarnok korszerű, mint akármely kisnyugdíjas Szalasi. S legyünk nemzetiek is, mert azt nem lehetett ott. A lakatlan bolygón. A nyolcvanas években. De úgy nemzetiek, ahogy az egerek cincognak, ha otthon van a macska. Ütemes cincogás az ellenzéki padosorokban. Kivezettem! Dörgött a Szerelem! (Közbeszúrom, tanulmányozzatok e cirkuszopera stábját! Egri Mártát keressétek, ha a Szerelem már az agyatokra megy.)

Így aztán berendezkedtek a művészek, a cilinderes, hosszú farkincájú lovassági ezredes, Krisztián Gergye pedig odaostorozott, ahol a part szakad. Lett film is, ami a háttérben maradt. Ó, remek háttér, nemzeti lobogók fityegnek, mint megannyi hereh, amit nézni is tereh.

Az is történik, ami történni fog, a színpadon van nézők előtt elkövetett egyenes vonalú szívhalál. Egy Dög. Mondaná Baudelaire. Mőszijő depresszió pedig kér egy kis Édeset. Fetreng a lakatlan bolygó minden kedves Nézője, és kifekszik, mert a női bemondónők éppen úgy vannak vele, hogy bemondanak, és ennek ára van. Ő is lehetek Kamikázé!

Amennyiben vissza nem indulna úrhajó e lakatlan golyóbisról, úgy mindez rejtve marad a szemünk előtt. Maradunk magunkra a kétezer tizenháromban, mint bamba szűz, ki keresztnek vélte a némi szerveket. Halljátok, szüleim, nyolcvanas évek? Mi készült is a véres csatán? Feküsztek holtan, ennen testetek lakomán? Ejnyemeg. Bejnyemeg.

De akinek szeme van, hallja. Gergyének nagyon van, tessék vele hallani!

bal

Book of the Dead

Örök körforgás két testbe szorítva

Hétfő este Illyés Lénárd és Formanek Csaba kettőse boncolgatta a haldoklás, a halál és a túlvilági élet kérdéseit a Régi Zsinagógában. A Tibeti Halottaskönyv inspirálta előadás három különböző helyzetet mutatott be, amelyekben élet és halál bonyolódik egymással párbeszédbe két ember történetén keresztül.

A *Book of the Dead* két szembeötlő különlegessége, hogy az összes szerepet a fent említett páros alakította, és az alkotók kiiktatták a konkrét beszédet a situációkból. Azok megértését így inkább a változó hangszínek, a színészek intenzív testbeszéde és Pignitzky Ádám látványelemei segítették.

Mindhárom rész szereplői egy, a sötétségből előtűnő, kivilágított ösvényen keresztül érkeznek meg az aktuális színbe, egy olyan helyről, amely a közönség számára ismeretlen. Az első részben egy magában motyogó, haldokló öregasszony és fiú „cserél helyet”: ahogy erősödik az egyik, úgy gyöngül a másik. Egy öregember másodpercek leforgása alatt először csecsemővé, később felnőtte válik, hogy aztán ismét roskadt öreggé változzon vissza. A gyors szerepváltozások a harmadik részben teljesednek ki, ahol két szerzetes személysége váltakozik két orosz katonával egy testben.

A darab finom eszközökkel a hangulatkeltésre és az elgondolkodtatásra épít, és mindezt remekül teszi. Az ember fülében még sokáig megmarad a poros csöndet megtörő lágy ének, a reszelős hangú orosz beszéd, és mindenhol csak azt az óraingaként lengő kék teáskannát látja, amely talán az időt méri. A hátralévőt.

Bálint Ilma

THEALTER BLOG!

<http://www.thealter.hu>

THEALTER RÁDIÓ

A THEALTER ideje alatt készült rádiós beszélgetések, interjúk meghallgathatók a Rádió Mi weboldalán.

www.radiomi.hu

Kamaszok kézikönyve

A THEALTER 5. napján a Kisszínházban egy pécsi társulat bemutatta, hogy hogyan is kell bravúros diákszíni produkciót összeállítani. A Janus sr. csoport joggal büszkélkedhet az Országos Diákszínjátszó Találkozó (ODT) arany minősítésével, amelyet a most Szegedre is elhozott *Balkán* című előadásukért kaptak.

A nagyrédemű az U alakú nézőtér öblében kialakított apró színpadszigeten tekinthette meg a darabot, mely sok szempontból felidézte a brechti színházat. A songok tagolta *Balkánban* többféle előadásformán keresztül többféle nézőpont bontakozott ki (stand-up comedy, slam poetry). A diákok nemcsak egymás, hanem a közönség reakcióira is kiemelten figyeltek. A téma vezérfonala a West Balkán tragédia volt, e köré épült a tinédzserek életéhez köthető gyakorlati „tudásanyag”. Például: melyik a helyes pohártartás alkoholfogyasztás esetén, milyen szépirodai kellékek szükségesek a kívánt megjelenés eléréséhez, és mit is jelent a joint stimmelése. De hogy komolyabban is említsek: mi mindennel kell szembesülniük a fiataloknak és a szülőknek otthon, az iskolában és önmagukban? A válaszokat a kellemes humorral és iróniával átítatott jelenetek adták meg.

A *Balkán* egyik szereplőjével, Farkas Kyrával, a színjátszó kör és a darab háttéréről beszélgettem:

– Az előadást nézve érezhető volt, hogy egy összeszokott csapatot látunk. Hogyan alakult ki a jelenlegi felállás?

– Mindannyian a pécsi Janus Pannonius Gimnáziumba járunk, ahol négy évvel ezelőtt indult el a színjátszó csoport. Ezt az iskolánk keretein kívül működő Apolló Kulturális Egyesület szervezte meg, akikkel nagyon jó viszonyt ápolunk. Eleinte nagyon vegyes volt a társaság, de végül kialakult egy erős mag.

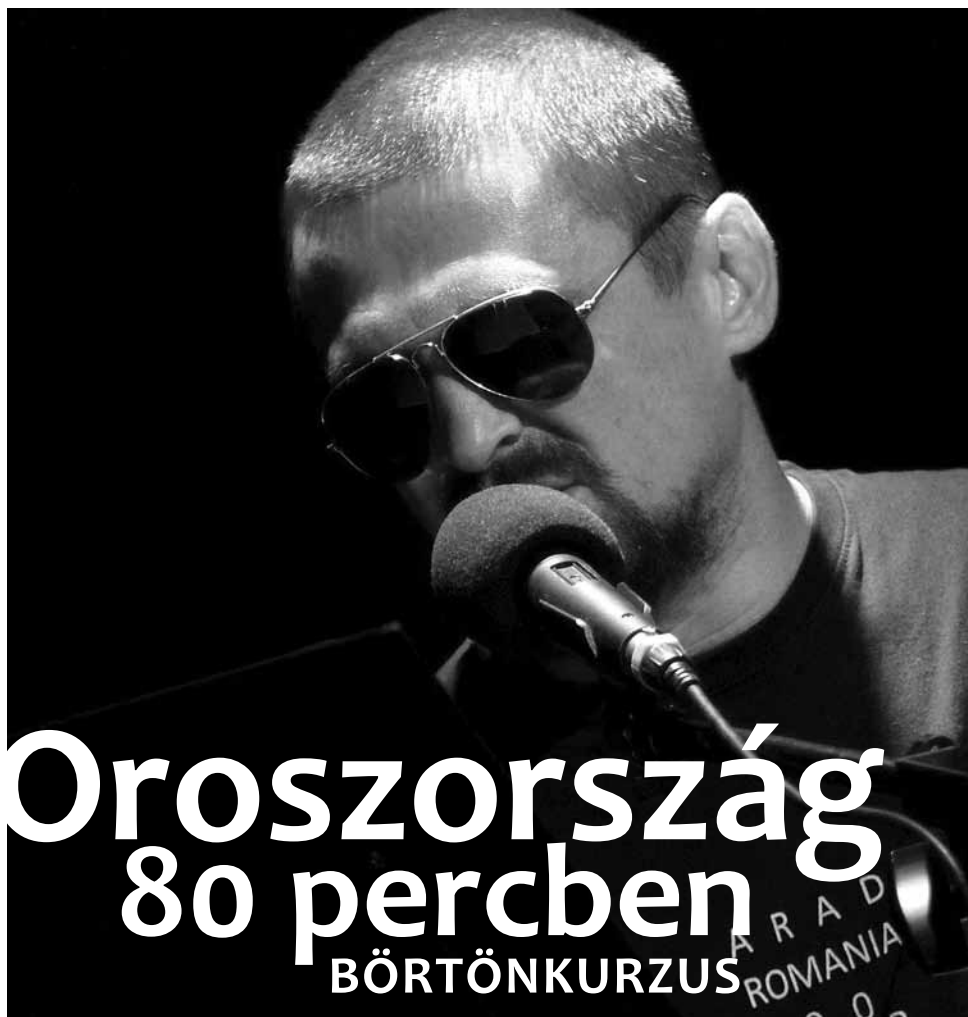
– Hogyan került szóba a *West Balkán* tragédia?

– A tavalyi ODT után kezdtünk el azon gondolkodni, hogy a következőre milyen témát dolgozzunk fel. Szóba került a bulizás, de valamilyen drámai vonalat feltétlenül szeretnénk volna belevinni a darabba. Ekkor ötlött fel bennünk, hogy a *West Balkán* tragédia színpadra vitelével mindkettőt megvalósíthatjuk.

– Sokszor felvetődik a színházi berkeken belül, hogy hogyan lehetne a fiatalokat becsábítani a teátrumokba. Szerinted ehhez mire lenne szükség?

– Pont erre próbáltunk a mostani darabbal rávilágítani. Olyan témákat kell feldolgozni, amelyek érintik a tinédzsereket, amelyekbe teljesen bele tudják magukat élni. Idén ezt próbáltuk megvalósítani, úgy tűnik, sikerrel.

Simonyi Anett Hedvig

Tikkasztó hőség, bezárt, elrekesztett ablakok. Sötét legyen, ezt kérték az előadók. A levegő egyre nehezebb, a csend egyre hangosabb. A közönség soraiban túlnyomó részt fogvatartottak, az első sorokban foglal helyet a civil nézőközönség. Majd kilép a színpadra Harsányi Attila, őt követi Vihula Mihailo. Beszélgetnek valamiről, én nemigen értem, de nem is fontos. Aztán Harsányi énekelni kezd. Olyan intenzíven, akkora szívvel, amelyet még nem tapasztaltam színpadon. Van, aki kurjongat, de a legtöbben a lábunkkal vagy éppen tapsolva erősítjük a ritmust, adjuk át magunkat Attila hangjának és Mihailo gyönyörű gitárjátékának. Vodkaüzünk, nevetünk Brezsnyevén, előkerül még egy hatlövétű is. Orsz rulettezünk. A végére teljesen elfáradok. Egy 80 perces oroszországi kiruccanás után nem is csoda. A Szegedi Csillag börtön előtt kaptam mikrofonvégre Harsányi Attilát, az Aradi Kamarszínház színészét.

– Mennyire jellemző, hogy a közönséget ennyire magával ragadja az előadás?

– Szerencsére mondhatom azt, hogy általában jellemző. Persze vannak különböző fokozatok, de legtöbbször ilyen reakciókat kapunk. Ez nem egy szakmai zsűri. Itt az emberek el tudnak lazulni, át tudják adni magukat a hangulatnak.

– A börtön nem túl gyakori játéktér egy színész számára. A helyszín adott hozzá valamit a darabhoz?

– Mindenképpen. A sorokban olyan emberek ültek, akik nem csak értik, de érzik is, amikor a

bezártságról vagy éppen a szabadságról énekelek. A legtöbben nem érezzük át ezeket a fogalmakat teljes mélységükben.

– Miért éppen *Viszockijt* választottad?

– Érzelmi kötődés miatt. Kihúzott engem egy bizonyos állapotomból. Egy barátom mondta, hogy hallgassam meg őt. Azóta van szoros kapcsolatom *Viszockijjal*.

– Van különbség a román és a magyar közönség fogadtatása között?

– Valamennyi különbség felfedezhető. Itthon sokan jönnek. Aradon például az *Oroszok* cím nem sok ember tetszését nyeri el. Megijednek tőle. Az előadásra nem is jöttek sokan. Aztán akik eljöttek, mondták a távol maradtaknak, hogy mekkora butaságot csináltak. Úgyhogy most újra fellépünk Aradon is.

– Van esetleg olyan magyar előadóművész, akit hasonlónak vélsz *Viszockijhoz*? Nekem *kapásból* Cseh Tamás neve ugrik be.

– Igen, Cseh Tamás nagyon hasonló karakter volt, mint *Viszockij*. Persze más emberek voltak, de lényegében mindketten költők, énekesek, zenészek. Egy gitáron kívül nem kellett nekik más ahhoz, hogy elérjék a közönséget. A műfaj nagy mesterei mindketten.

– Mitől lehet *Viszockij* népszerűsége a mai napig töretlen?

– Örökérvényű igazságokat fogalmazott meg műveiben. Olyanokat, amelyek kiállják az idő próbáját, és mindig megtalálják a hallgatóságukat.

Kőrösi Bogdán

Síron túli rím

Az ember komédiája – Sziveri János művei alapján

Ha alkotni szeretnél, szenvedj. Ha nagyobb szeretnél alkotni, és hatni is, szenvedj több fronton. Maradj alul az elkezdett harcaidban, küzdve a rákkal, a kritikával, az írni-akarással és nem-akarással, a kitaszítottással, a magas irodalomért felelős elvtársakkal. Aztán „halj meg és nagy leszel”. Megkésve bár, de talán már jobb időben: mi, későbbiek, még megemlékezhetünk rólad.

„Nagyon szeretem ezt a teret itt, a Zsinagógában, mert így valami szakrális jellege is van az egész előadásnak” – meséli a szabadkai Kosztolányi Dezső Színház színésze, a Sziveri János költőt alakító Mészáros Gábor, óvatosan körülpillantva a gyertyaláng-szerűvé váló, esti lámpavilágban. A szakrális légkör, a szentély, a hit helyszíne mint szintér valóban valami különös pluszt adott az előadás egészéhez. Amikor a darab célja is az emlékezés, mécsesek gyulladnak fel, egy már eltávozott alkotó szelleme lengi be a nézőteret.

Adósságot ró le az utókor Sziveri alakja előtt. Olyan költő portréja rajzolódik meg a közönség szeme előtt, aki sehol sem találja a helyét: sem a művészbartók körében, sem az irodalom palettáján. Csupa kudarccal szembe: eleinte csak letehetségtelenedik, később már a magyar irodalom nagy alakjai közé nem engednék be őt. A szimbolikus bizottsággal való összetűzés egy már egészen más, napja-

inkban is fel-felvetülő kérdéskört is megpendít: a határon túli magyarság és a honi magyarság széthúzását vagy éppen összetartását.

Van-e magyar irodalom vajdasági magyar irodalom nélkül? Egy kalap alá kell-e, lehet-e venni a kettőt? És már nem csak abban a kérdésben kell dűlőre jutni, hogy Sziveri megelegedjen-e a vajdasági költő-léttel vagy összmagyar költő legyen belőle, de még az is felmerül, hogy Vajdaságnak vagy Délvidéknek nevezzék-e a helyet. Táborosi Gabriella rendező nem csak merészen felveti ezeket a témákat, de egyben görbe tükröt is állít elé.

Mészáros Gábor szerint „annyira lerágott csont már ez az egész téma, hogy otthon esetleg csak meghúzzák a szájukat”. „Mi már kiröhögtük ezt az egészet” – mondja; így már könnyebb a kérdést parodisztikus jelenetekben is feldolgozni. A társulat úgy érzi, azért vevő a humorukra és az előadásaikra a szegedi közönség is, mert már létrejött velünk egy „megszokott, egészséges kapcsolat”.

Az ember komédiája után az embernek kedve támad utánaézni ennek az itthon kevésbé ismert költőnek, és a felénekel sorok után akár ahhoz is, hogy maga is verset írjon. „És te halod-e az ócska dallamot / melyre az elmúlásba ballagok?” Mi már meghallottuk, ez bizonyos.

Gellérfi Bence

Az Újvidék és Budapest között honos vipera

A „dadaista jazz-punk” Tudósok együttes frontembere, dr. Mária nyitotta meg kiállítását vasárnap délután a Kass Galériában. A THEALTER-re elhozott „Jaj, de várom már a választásokat!” című képsorozat politikai hovatartozásra való tekintet nélkül, egyéni látásmóddal mutatja be a média és közélet meghatározó figuráit.

Akinek ismerős a Tudósok dalainak a komfortérzetet kellemesen megbolygató hatása, az ne habozzon szeptember közepéig ellátogatni a galériába, hiszen ott sem kell nélkülöznie ezt. Talán Orcsik Roland költő-irodalomtörténész fogalmazta meg legpontosabban nyitóbeszédében azt, hogyan látja-láttatja dr. Mária a mindenkori politikai helyzetet: „Ő egy veszélyes vipera, aki minden irányba harap”.

Alapvetően ezzel az attitűddel közelíti meg a közszereplőket az alkotó, és különféle módon bánik (el) velük. Híres festők modelljeként képzelet el a politikusokat, így kerül például Horn Gyula Mimmo Paladino műtermébe, de nem marad ki a sorból Kim Jong Un és Gömbös Gyula sem. Előbbi Mark Rothko amerikai expreszionista művész munkásságát méltatja, utóbbi pedig Gauguin Sárka Krisztusa mellett állandóan békésen. Láthatunk egy megöregedett, ráncos arcú, kinyugdíjas-elégedettséget sugalló Ciccilina portrét is, közvetlenül a világ leggyönyörűbb asszonyaként ábrázolt, kecses pózban elhelyezkedő Zámbo Jimmy mellett. Tőlük nem messze Putyin indián fejdíszének tollait borzolja a szél, szomszédja, Milosevic pedig magányosan szomorkodik egy focilabda társaságában, mert senki sem akar vele játszani a Pokolban.

dr. Mária a választás folyamatosságára is felhívta a figyelmünket, például azt ajánlja, igenis válasszuk azt, hogy elmegyünk az esti Tudósok koncertre a Rongyba. Helyes döntésünket a formáció egy intenzív másfél órás előadással jutalmazta, ahol a zenekar új dalaiból is ízelítőt kaptunk. A délutáni megnyitó kollektív „fojtogatása” így egy felszabadult estébe csapott át, ahol egy időre mindenki levethette a problémáit. Hiába, a Tudósok is megelegkedtek: „én azt szeretem, ha vetkőzöl – Nem pedig, ha öltözöl.”

Bálint Ilma

KAMPF

Sorsunk egyénre szabott küzdelmekkel jár és főleg a nehéz pillanatokban tesszük fel a kérdést: miért éppen én? Később, a múlt tükrébe nézve rájövünk: nem is volt olyan egyedül a problémánk. A sepsiszentgyörgyi M. Stúdió ezt a küzdelemsorozatot dolgozza fel *Kampf (Harc)* című előadásában. A Romániában úttörőnek számító mozgásszínházi társulat az idén lépett fel először a THEALTER-en.

A közönség egy többszörösen összetett darabot láthatott szerdán. Fehér Ferenc koreográfus a színtér két részre bontásával érte el, hogy a publikum mindent látó szemüvegen át figyelhesse a színészi játékot. A művész olyan darabot tervezett, melyben elementáris fizikai és pszichés erők működnek. A piros négyzetben belül az élet küzdelmei kelnek életre a különböző stílusokból vegyített táncmozdulatok és a mimika segítségével. Kívül egy kulisszák mögötti, szinte mozdulatlan sárga ítélt tér és a halál kapott helyet. Az ellentétpárok ütköztetése folyamatos volt. Az egyén és a sors hatalmi harcát egy emberfeletti lény (Orbán Levente) és egy elszánt ember (Bajkó László) táncja jelenítette meg az előadás elején. A minden izomcsoportjával folyamatosan mozgásban lévő, energiától vibráló isteni alak transzba esve játszadozik a szereplőkkel, mint a zsinóron lógó marionett bábuval.

A nézőpont fokozatos távolodásával az egyén tehetetlensége az átlagember és társai tehetetlenségévé válik, majd végül ugyanazek az emberek jelentéktelen férgekkel silányulnak. A nézőpont változását a beszédmódon is nyomon követhettük. Eleinte túl hangos, érthetetlenül torzult, később világos párbeszéd volt hallható, majd jött a némaság. Az előbukkanó humoros jelenetek ugyan oldottak valamit az egyre fokozódó feszültségen, de éppen csak annyira, mint amennyire a vilámlás tör meg a vihar sötétjét. A fényhatásokkal elválasztott jelenetek hétköznapijaink küzdelmeit egy gép belső működésére emlékeztető koreográfiával mutatták be, melyekhez frappáns és roppant hatású zenei aláfestés társult. A darab végén megváltozik a tömeg és az emberfeletti viszonya: kiderül, hogy a gigászi, parancsoló elem ereje irányítható, kis humorral és cinizmussal akár fokozatosan meg is szelídíthető, időről időre le is győzhető.

Simonyi Anett Hedvig

Kebabostól a húspiacra

EGY FÉLRESIKERÜLT KIVÁNDORLÁS TÖRTÉNETE

Gianina Cărbunariu *Kebabja* húsbavágóan aktuális. A külföldi munkavállalás, letelepülés témája mellett nem mehetünk el szó nélkül, hiszen napjainkban ez a probléma mindenkit érint közvetve vagy közvetlenül, a kamaszkortól egészen a sírig. Erről, valamint az előadás előéletéről beszélgettem Madák Zsuzsannával és Barsi Mártonnal, a zalaegerszegi Hevesi Sándor Színház művészeivel.

EX.: Ritkán adódik, hogy az adaptációkat ennyire heterogén közönség előtt játszhasátok.

B.M.: Valóban. Érdemes tudni, hogy ez Zalaegerszegen a *Tantermi deszka* program keretén belül egy beavató színházi előadás, *Hello külföld! Itt vagyok* címmel. Korábban eljátszottuk már buszon, diszkóban - most pedig színházi körülmények között. A célközönségünk eddig elsősorban a középiskolások voltak. A nézőink fele, de inkább talán kétharmada diák.

M.Zs.: A diákokkal a darabok előtt mindig beszélgetünk arról, hogy miért akarnak kimenni külföldre, sőt, akár kint is maradni, mik a terveik. A mai produkciónak az adta az érdekességét, hogy itt ez az előzetes beszélgetés elmaradt, hiszen más közönség előtt játszottunk. Érdekesek voltak a ma esti reakcióik, amelyekre még ha nem is figyelünk tudatosan, érezzük azokat a színpadon. Értő közönség ült bent, vették a poénokat, de átérezték a darab mélységét is.

EX.: Nem féltetek, hogy kritikával illetnek benneteket azért, hogy ezt a számos aspektussal rendelkező témát a darab pusztán egyetlen nézőpontból mutatja be?

M.Zs.: A diákokkal való beszélgetések során szóba kerültek az egyéb lehetőségek is. A ka-

rakterek azonban ebben a szituációban adóttak, és ez nem sikertörténet: a szereplők egyre inkább lesüllyednek morálisan és szakmailag egyaránt. Ez egy nagyon jól megírt darab. Ha valaki pontosan olvassa az adott fázisokat, akkor – ez lehet, hogy furcsán hangzik – nem is nagyon kell játszani benne, csak képviselni kell az adott szituációkat.

B.M.: Az általam alakított Bogdan egy ambíciózus, a vizuális kultúra területén elhelyezkedni szándékozó ember, akinek a rátermettsége a darabban bebizonyosodik. Ennek ellenére ő sem a helyes utat választja, az ő párfordulása a legnagyobb tragédia. Nem ezt várjuk tőle a darab első jelenetei alapján. A karakterrajzok Voicu és Madalina esetében is izgalmasak. Mondom ezt akkor is, ha én úgy érzem, ennek ellenére végül nincs igazi katarzis, kicsit előre elrendelt az egész.

EX.: A szituációval és a karakterekkel való azonosulás pedig hordozhatná magában a katarzisz lehetőségét.

M.Zs.: Nem érzem, hogy ezek a karakterek annyira befogadhatóak lennének. Nem mondták a diákok, hogy én lehetek olyan, mint Voicu vagy Bogdan, vagy kerülhetek olyan kiszolgáltatott helyzetbe, mint Madalina. Egyszer kitaláltuk, hogy kiteszünk egy cipősdobozt azzal, hogy dobjanak bele cetliket, amelyeken leírják, hogy miért ajánlanák másoknak a *Kebabot*. Távolságtartó válaszokat kaptunk, de az érezhető volt, hogy a nézőink többségét ez a téma megfogja, mert megkerülhetetlen. Ez pedig – akár van, akár nincs katarzis a darabban – magában hordozza annak lehetőségét, hogy az ember végig feszülten odafigyeljen az előadásra, és benyomásokkal telve álljon fel a székéből.

Boros Tamás

FUSS FEL VÉLEI!

Fut, szalad, lép

A színpad közepén fénysugár. Néha feltűnik egy futó alak. Ketten vannak. Nem tudom, mikor melyiküket látom, bámulom a zsákruhából kivilágító festőien izmos lábakat. Mozdulok én is velük, a tekintetem velük szalad.

Fehér Ferenc legújabb koreográfiájának meghatározó eleme a lábakon kívül az egész testet elrejtő csuklyás, bő ruházat. Ennek segítségével a két táncosnak – Fehér Ferenc és Yumi Osanai – sikerül teljesen kiiktatnia a férfi-női különbségeket darabjukból, bizonyos pillanatokban megkülönböztetni is nehéz őket. Ami marad, az üres színpadon szuggesztív zenére mozgó két alak és a teret igen expresszíven alakító fény.

A táncosok hol dinamikus és gyorsan mozognak, hol meg csak óvatos lépéseket tesznek. Az irányok közti váltások viszont mindvégig feszesek, konkrétak, akárha matematikai szabályok szerint születtek volna. A mozgások hangsúlya, s így a nézői tekintet eleinte inkább a lábakon van, később a kezek, a vállak, a fejmozdulatok is erőteljesebb szerepet kapnak.

Különösen figyelemre méltó és hatásos a végtagok izolált kiemelése Yumi Osanai rövid szólójában, ahol a grand pliében lévő lábak egyfajta keretet szolgáltatnak a kezek táncához, ugyanakkor az arcból és a test többi részéből a kapucnis ruha miatt – ami ráadásul sötétbarna, így a kezek-lábak szinte világitanak mellette – nem láthatunk semmit.

Kettős szándékúnak tekinthető tehát a darab: egyfelől nem mutat fel konkrét narratívát, sőt, igyekszik távol maradni a történetmeséléstől, s ezzel szabad asszociációs lehetőségeket nyújt, ugyanakkor a fény és a jelmez nagyon tudatos használatával mégis konkrét dolgokra irányítja a nézői tekintetet, vezet, terel, kísér.

Fekete Zsófia Éva

Kari-Vati-Szokolay: Parti Nagy Lajos: Fülkefor és vidéke

Egyszer volt, hol nem volt, a THEALTER-en avvót... De jó lenne ezt a cikket is amolyan Parti Nagy Lajososan elregélni. Korunk talán legrafináltabb tollú nyelvű művésze 2011 óta jelenteti meg az ÉS-ben Magyar mesék című sorozatát, amelyben a politikai elit szereplői elevenednek meg mesésített karikatúrákban, némi cinizmussal megborsozva. Ezekből az azóta a Fülkefor és vidéke című kötetben is olvasható felnőttmesékből állított össze egy esti szeánszra valót a Budapesti Városi Színház művésznője, Kari Györgyi.

Így mehetne a tévében is: egykor esténként egymást követte a Tv Maci és a Híradó – a politikai Parti Nagy-mesékben ezek valahol mintha összeérnének. Éjjel a felnőttek megnézhetnék a maguk meséit. Akkor régen mondjuk még nem támadt bennünket az Európai Unió, nem volt még „álamfő” a Schmitt Pál, és esze ágában nem volt odébb tolni József Attila szobrát senkinek sem, de mérgeződés a politikusokon már akkor is létezett. Ez a miénk is marad még nagyon sokáig, amíg a választó meg a politikus boldogan élnek, meg amíg meg nem halnak. Csak bátorság meg elhivatottság kell ahhoz, hogy valaki megírja ezeket a felnőttmeséket, mint ahogy ahhoz is, hogy valaki színpadra állítsa.

„A 2010-es választások óta az én meggyőződésem szerint felfordult az ország” – vall bel-

ső indíttatásáról és a Parti Nagy-mesékkal való találkozásáról Kari Györgyi. „Megkönnyebbültem, hogy volt egy szöveg, amely végre a művészet erejével igazságot szolgáltat ebben a zűrzavarban. Sokkal nagyobb ereje volt minden poénjának, mint amit az ellenzék fel tud mutatni a kormányerőkkel szemben.”

Györgyi politikafüggővé vált az elmúlt években, olyan állampolgárrá, aki egyre több elfogadhatatlansággal szembesült a hírekben és a színházi életben, így erős belső vezéreltségből kezdte el színpadon mesélni Parti Nagy rövid történeteit. Az imitált tájszólásos, népviseletes mesemondást Szokolay Dongó Balázs kíséri fúvós hangszereken, a látványt pedig Vati Tamás huszárruhás, kardos-kenyeres tánca bolondítja meg.

Hogy ne vessünk-e a meséken vagy inkább bosszankodjunk a politikai hajcihőkön, amelyek mögöttük állnak, arról mindenki maga dönthet. A darab elsődleges célja, úgy érzem, mégis a nevetetés. De hogy miért is nevet az ember? A válasz a feloldódásban lehet: elengedjük magunkat, oldjuk a híradó keltette keserűségünket.

Az éjfél-környéki mesematiné a Zsinagógában is értő fülekre talált: a Kerál és csatlósai, kisebb-nagyobb nevetések formájában, megkapták a magukét. Aki nem hiszi, járjon utána.

Gellérfi Bence

„Csak ha meghal a nyúl, akkor születhet meg az előadó”

Pengeéles összegzés a kortárs művészetről

A THEALTER negyedik napját méltóképpen zárta a szlovén Via Negativa produkciója – egyszerre elgondolkodtatva, megnevettette és megbotránkoztatva a közönséget. A színházat és a performansz műfajt összeházasító társulat előadása kiváló példája annak, hogyan is lehet provokálva beszélni a provokációról.

A csoport a Régi Zsinagógában az eredetileg kilenc részből álló Via Nova sorozatból adott elő hármat – háromféleképpen mutatva meg azokat a negatív változásokat, amelyek szerintük egyenesen lenyakazzák a modern művészetet. A *Balkáni kapcsolat* túlbonyolításról, félreértelmezésről és az eredetiség kérdéséről is szó esik, ám az alkotók mindezeket a legkevésbé sem hagyományos kontextusban vitatják meg.

Az első részben a horvát Boris Kadin elmélkedik többek között a művészek három csoportjáról, az üres magamutogatásról – mindezt pedig egy magát döglöttnek tettező nyúl szemszögéből teszi. Később hozzászegődik a szerb Kristian Al Droubi is, akivel felelevenítik a Via Negativa egy régebbi, a sajtó által legváltozatosabban értelmezett előadását – egy asztalkával, pár késsel és néhány karcolással. Innen lépünk át egy „hagyományos” interjúba, melyben éles kontrasztot alkot a komoly arccal üldögélő és kérdeztető Orcsik Roland, és a válaszokat saját testével közvetítő Al Droubi.

„A *Balkán* a csontvázak mellett az eredetiség kimeríthetetlen forrása” – hangzik el a megállapítás a darabban – és ezt bárki alátámaszthatja, aki részt vesz egy Via Negativa-féle rendhagyó látókörszélesítésen.

Bálint Ilma

Dal

A KÉT CONNORÉRT

A Kultúrbrigád és az Átrium Filmszínház közös produkciójában bemutatott *Vaknyugat* méltán sorakozik fel az idei THEALTER legerősebb előadásai mellé. **Hogy miért *Vaknyugat* a darab címe, szerintem mindenkinek nyilvánvalóvá válhatott a saját olvasatában. Egyik szereplő sem azt látja maga körül jónak, ami valóban az, és senki sem fedezi fel a lehetőségeket, amelyekkel kitörhetne a jelenéből, pedig karnyújtásnyira vannak tőle.**

Számos irodalmi és filmes alkotás beszél manír nélkül Írországról, az ott élő emberekről, tragikus vagy épp vidám élethelyzetükről. Reflektálnak a sajátos, maguknak való ír közösségekre, próbálják dekódolni, miért ilyenek az írek. Martin McDonagh műve a vígjáték és a dráma közt egyensúlyoz. Ez némileg megnehezíti az értelmezést, mert a darab elején az apró dolgokon való civakodás annyira magával ragadóan humoros, hogy később, a komolyabb részeknél is előjönnek a beékelődött a poénok, és azokon nevet a közönség újra meg újra, kisé tanácstalanul.

„Varró Dani fordítása vitte bele azokat a sajtóságos nyelvi poénokat, fordulatokat a darabba, amelyek az eredetiben talán nem ennyire hangsúlyosok. Az ír közeg nyelvi sajátosságait is aprólékosan dolgozta ki, ezekből alkotta meg a kellően nyakatekert szavakat, mondatokat.” – vezetett be a Valene Connort alakító Ficza István a poénok és a fordítás kapcsolatába, majd arról beszélt, mit gondol McDonagh személyiségéről a művei alapján. „Olvastam még a *Kriplit*, és láttam a *Piszkavaszt*, sőt a *Leenane szepét* is ismerem. Szerintem McDonagh jó emberismerő. Ahhoz képest, hogy csak pár hetet töltött a *Vaknyugathoz*

hasonló vidéken, remekül ráérezett a társadalmi és személyes viszonyokra is.”

Valóban ez lehet a *Vaknyugat* kulcsa is: az emberismeret vagy épp annak a hiánya. A két fiú, Coleman és Valene között a kezdetektől tapintani lehet a feszültséget. Nem pusztán azért, mert egy nanoszekundumot sem bírnak ki veszekedés nélkül, hanem mert a néző fejébe szöveget üt a felismerés: kettejük közt nem csak pitiáner dolgok történtek. Az őket jelenlétével ugyan legkevésbé lázba hozó, ám valahogyan mégis kordában tartó Welsh atya (Alföldi Róbert) is megéri a pénzét. Bár jólelkű, folyamatosan sopánkodik, saját magát kínozza – lelkiileg és testileg is – mások megvevése miatt. Valahol bájos, hogy reklámozza is a hibáit, ám épp ez az önzés gátolja abban, hogy idejében meglássa, a falu szeretetre méltóan káromkodó Kicsilánya majd belepusztul, hogy szerethesse. Eltűnése előtt Welsh mégis tesz valami fontosat: békítő levelet ír a fiúknak, de olyat, hogy amikor a színpadon elhangzott, szinte hallottam a nézők szívverését. Connorék fogalmazták meg jól: Welsh atya nem jó, nem rossz, hanem középszerűnek mondható. A hiánya mégis olyan megtisztulást eredményez az életükben, ami őket is meglepetésszerűen éri. Amíg Welsh atya velük volt, semmit nem jelentett nekik, de amint eltávozott az élők sorából, a levél és a hiányérzet kihozza a sérelmeiket, a gyerekes csínyektől eljutnak egészen Valene kutyájának megcsonkításáig. Kiderül, saját vakságuk miatt elveszítették az időt, pedig csak egy hajszál választotta el őket egy merőben más élettől.

Ez a tény facsarta ki leginkább a szívem.

Tóth Emese

Bűnök

HATÁROK NÉLKÜL

Vádolhatom-e korrupciósággal a másikat, ha énnekem is piszkos a kezem? Meddig lehet elmenni az idegengyűlöletben és egymás mocskolásában? És a mocskok eltávolításában? Hol húzódik az aljasság határa? És jelent-e az országhatár bármit is, ha azon túl is ugyanaz a szemétkedés folyik? Elharapódzó feszültség, szűrő kilátástalanság és kényszerivásos megoldásvágy a messzi, de mégsem olyan távoli bányavidéken.

Adott egy kis erdélyi magyar falu. Persze csak egy szeletére, egyetlen szobára korlátozódik a rálátásunk. Csizmadia Tibor rendező, aki a budapesti Szkéné Színházból hozza a marosvásárhelyi író trilógiájának középső darabját a szegedi THEALTER-re, különös találkozást hozva létre e három város között, erre az igen közeli képre korlátozza az előadás látványvilágát. A közelség intimitást szül: a rendező szándéka, hogy bekerülvén a szereplők otthonába a leghátsó sorban ülő néző is megérezze a feszültség súlyát.

A helyszín bár erdélyi, közelebbinek tűnik. Árnnyaldalaiban akár magunkra is ismer-

hetünk. Csizmadia tudta ezt, és elmondása szerint az is kézenfekvő volt, hogy az eredeti dráma mást jelent egy erdélyi és mást egy magyarországi olvasó számára; ezért célja lett az előadás mutatóját az általánosság felé terelni. Nem csak arra akar rávilágítani, hogy egyik háztájon sincs minden rendben, hanem a bűnök és az idegengyűlölet általános jellegére is. Ott is ez megy, itt is ez megy, de látsátok, akárhol mehet ez.

A színpadi eseménysorozat ugyan halálosan komollyá válik, valamiért mégis felneve-tünk az elhangzott mondatokon. Székely Csaba drámáinak erőssége, hogy bár tragikus és haraggal teli dolgok hangzanak el, a nyelvezete mégis groteszkké teszi az egész szöveget. Ehhez a félig komor, félig groteszk jelleghez Csizmadia Tibor hú maradt. Rendezését nézve olykor nevetésen kapjuk magunkat, amitől fel is szabadulunk kicsit a bűnök alól. De a felszabadulás jelent-e feloldozást is? Van úgy, hogy az újabb feles legurítása itt nem elég.

Gellérfi Bence

Bennünk van a PIROS-FEHÉR-ZÖLD

A HMG Legnagyobb magyarja

Önmagából kifordult nemzettudat, céltalan múltépiesség, eszeveszett, melldőngető magyarkodás – ezeket a fájóan aktuális témákat dolgozta fel idén a szentesi Horváth Mihály Gimnázium drámatagozata. A szatirikus előadásban egy mindent tudó Elnök Úr fejéből kipattan egy válogatott nemzeti színészgárda megalakításának ötlete, melyhez egy sok-sok díjjal megtűzdelt, önmagát színésznek nevező ripacs-tól és egy mainstream-szakértő politikus-tól kér segítséget.

A darab témaválasztásáról, létrejöttéről, fogadtatásáról a csoport két tagja, Mészáros Ágoston és Poszler András, valamint egyik felkészítő tanárunk, Matos Ibolya beszélt.

– A projektünket a MASZK Egyesület finanszírozza, tehát kifejezetten a THEALTER-re készült az előadás. Tőlük kaptuk a címet, amivel dolgoznunk kellett. Kollégámmal, Pádár Zsolttal készítettünk egy szüzsét, amelyet elhoztunk a diákjainknak, aztán közösen felépítettük az előadást. A végleges változat kialakítására mindössze két és fél napunk volt, ez alatt a rövid próbafolyamat alatt kristályosodott ki a dolog. Azt hiszem, elégedettek lehetünk a végeredménnyel – mondja Matos Ibolya.

– Igyekeztünk egy másik oldalról megközelíteni ezt az eléggé groteszk helyzetet, és megpróbáltunk a humorra építeni, hiszen azzal sokkal több gondolatot lehet közvetíteni, mint bármí mással. Az előadás többek között a nevetetésnek is köszönheti a sikerét, az elgondolkodtató jellegét pedig az öniróniának – véli Mészáros Ágoston.

Arra is kíváncsi voltam, hogy a meleg nyári délutánon a városban kószálók mennyire „veszik az adást”, eljut-e hozzájuk a darab üzenete.

– Kétféle ember van. – magyarázza Poszler András. – Az egyik – remélhetőleg ilyen a nézők nagyobbik része – megérti, hogy mit akarunk mondani. Mások pedig szó szerint értelmezik a darabot, és megdicsérnek bennünket, hogy igen, ezt így kell gondolni! Volt olyan is, aki végigsírta az előadásunkat, hogy „a keresztény fiatalok milyen szépen játszanak”.

– Nekem sokan mondták, hogy könnyesre nevték magukat, de igazából ugyanannyira torokszorítóan is találták a darabot – teszi hozzá Matos Ibolya tanárnő. – Az előadás keretes szerkezetű, a kezdetén és a végén a gyerekek megvallják, mennyire szeretik a hazájukat – tehát nem mi üzünk gúnyt a magyarságtudatból, hanem azok, akiket kifigurázunk. Sokan ezt köszönik meg nekünk: a bátorságot, hogy mindezt ilyen nyíltan megmutatjuk.

Bálint Ilma

Il vostro Pinocchio

Játszótéri zsvaj, gyereksereg, kavalkád – szinte vásári atmoszféra a Roosevelt téren. Az Utcaszínházi Alkotóközösség ebben a közegben hívta életre Carlo Collodi meséjét a THEALTER-en *A mi Pinokkióknk* című előadásában.

A három fa tövében teremtett „színpad” és a színészek már a kezdés pillanatában egyetlen zajos csoporttá olvadnak a piros szőnyegre ültetett közönséggel, így együtt szinte elvesznek a délutáni forgatagban. Itt nincs függöny, nincs szín-tér, de néző-tér se, nincs szereposztás, világítás, hangosítás – csak közös játék van és mese. Kis commedia dell’arte ez a semmi-képp-színházi térben.

Az előadás kezdetének kihirdetése után egyetlen gitárral a kézben, a közönséget megszólítva indul a játék. Előkerülnek Pinokkió és társai, a marionett bábuk, egy óriás csiga, a gólyalábakon járó bábos, a vásári komédiások maszkjaiban megelevenedő gonoszok és jószágosak – akár a ma társadalmának jelképes alakjai. A történetből minden megmarad, ami lényeges. Szegénység és arany, Abc-s könyv és iskolakerülés – a bá buból gyermekké válás kínzó kétségei. A cukorka és a keserű orvosság dilemmájában pedig lassan feloldódik mesélő és szereplő különbsége, Pinokkió lesz minden alkotó.

Az előadás után Bernáth Atom Tamás, az előadás zenésze elmondta, *A mi Pinokkióknk* az Utcaszínházi Alkotóközösség több darabjával együtt a társulat „Folytassátok!” nevű koncepciójának része. Interaktív előadások ezek gyerekeknek, fiataloknak, céljuk a színházat elhozni a színházba nem járókhoz.

Amikor Pinokkió újra nekiindul a sötét erdőnek, a mese megszakad. A gyermekké válás útját a továbbiakban a fiatal közönség alkotó fantáziája hívja életre a színészek, bábok segédletével. Így válik az Utcaszínházi Alkotóközösség előadásában Pinokkió „Il nostro Pinocchio”-vá.

Schlecht Aliz

A kiúttalanság millióféle variációja

ARADI MINIMÁL-SZÜRREÁL A THEALTER-EN

Ismert becketti alaphelyzetből válik teljesen egyedi darabbá az Aradi Kamaraszínház, a MASZK Egyesület és a békéscsabai Jókai Színház ősbemutatója. A Tapasztó Ernő rendezte társulat Theo Herghelegiu *Tündéri* minimál-szürreál musicaljét dolgozta fel. A THEALTER után az együttműködésnek köszönhetően az előadást őstől Békéscsabán is megnézheti a közönség.

Nem, nem jelent semmilyen közvetlen előnyt az a barátság, amelyet a fesztivált szervező egyesület ápol az aradiakkal. Nem is az egyetlen ilyen kapcsolat ez, hiszen elég Urbán András szabadkai társulatára gondolni – mondja el kérdésemre Tapasztó Ernő rendező. Hozzáteszi, sosem tudja előre, a szervezők az adott évben miképpen tematizálják a fesztivált, nem is szól ebbe bele, ahogyan Balog József sem kéri meg, hogy az adott darabját igazítsa a témához. Az viszont ennek a különösen jó kapcsolatnak is köszönhető, hogy a társulat mindig azokra a kérdésekre keresi a választ, amelyek a kortárs művészet számára adott pillanatban a legérdekesebbnek tűnnek. Ennek kapcsán a rendező azt is említi, hogy épp a napokban olvasott egy tudományos dolgozatot a haldoklásról, amely éppen olyan aspektusát tárja fel ennek a kérdésnek, amely rezonál a társulat darabbeli válaszával.

A minimál-szürreál musical ugyanis az elmúlás kérdését igyekszik újra körüljárni. Az évezredes téma klasszikus előképei ugyanúgy ott vannak a darabban, mint a huszadik századi filozófia és a tudomány lehetséges válaszai. Ezek között szerepel a túlvilág, amelyre fizi-

kai eszközzel kell átjutni, ott a transzcendens öröklét, ott a felfoghatatlan lény, a tündér, de szerepel Camus Sziszüphosz-mítosza, Sartre sorai a bezártságról, az Őszövetség bábeli zűrzavara, vagy az újszövetségi hitből táplálkozó Purgatórium.

Nem kérdés, sok minden megeshet egy olyan tipikus beckett-i szituációban, amikor két férfire (Harsányi Attila és Tege Antal) rázáródik egy ajtó és rájönnek, nem tudnak már kijutni mögüle soha. Beszédük érthetetlen, kétségbeesésük tapintható, olyannyira, hogy az tündéri formát ölt (Zsíros Linda eh. alakítja). A darab egyik kérdése, hogy a kiúttalanságra, az elkerülhetetlen halálra és haldoklásra milyen válaszok léteztek tegnap, és mi a válaszuk erre ma.

Nem csak a transzcendencia formája, de a színházi kellékek eszköztára is rendkívül gazdag ebben az előadásban. Görög drámához hasonlóan van kórus – igaz, zenekari kísérettel, dalban –, van hírnök és van deus ex machina – azaz isteni beavatkozás a földi, fizikai világba.

Tapasztó Ernő szerint a színházban bármit megtehetünk ma már, a lényeg, hogy jó legyen, hogy reflektáljon a mai, gondolkodó ember problémáira, merjen szabadon, kötöttségek nélkül elgondolkodni a legfontosabb témákon. A halál és maga a meghalás mindenképpen ilyen kérdéskör, hiszen nincs olyan előadás, és aligha van olyan történés, amely nem hordozza önmagában a saját végét, elmúlását. Bár az illetén dialektika tán az egyetlen olyan eszme, amely nem bukkan fel ebben az abszurd drámában.

Sarnyai Tibor

A makogó részvét

Jeles-darabbal érkeznek a kaposvári fiatalok

A Kaposvári Egyetem színművészhallgatóiból alakult k2 Színház a tavalyi THEALTER-en díjat nyert a helyspecifikus előadások között a jelen színművészeti harcainak sivárságát fricskázó, szórakoztató előadásukkal. Idén Kocsis Pál másodéves osztálya kapott lehetőséget a bemutatkozásra a THEALTER-en. Jeles András alkotásában, *A nap már lementben* (korábban Szerbusz, Tolsztoj) a kaposváriak az emberiség legnagyobb traumáját dolgozzák fel újra.

Az 1993-as bemutató után Jeles darabját ízléstelennek, egyes részleteiben viszolyogtónak nevezte néhány kritika. „Nem tudom megmondani, jó, jobb, hibás, helytelen vagy egyenesen nagyszerű-e, amit művel filmjeiben, színházában, illetve noteszlapjain” – mondta a szerzőről Balassa Péter esztéta. Bikácsy Gergely a Beszélőben viszont egyértelműen ír: „az egész előadás a vereség méltóságának ünnepe gesztusa”.

A THEALTER-en nem a darab mára színháztörténeti jelentőségűvé vált Merlin Színházbeli ősbemutatóját láthatjuk. Jeles ugyanis nem reprodukál, hanem visszatér a jelenésekhez, hiszen még valami foglalkoztatja, van még hiányérzete velük kapcsolatban – magyarázza Kocsis Pál, a kaposvári színművész hallgatók osztályfőnöke. Fokozatosan vezette rá, irányította a diákjait afelé, hogy ezzel a darabbal foglalkozzanak. A hallgatók-

nak ez a második olyan helyzetük, hogy nem tréningyszerűen, hanem kötött szöveggel dolgozva, egy előadásban kell bemutatkozniuk. Nem volt sok idejük a felkészülésre. Kocsis Pál ugyanakkor hozzátette, azok, akiket felvett, egyáltalán nem tartják fölöslegesnek a Holocausttal foglalkozni, és magától értetődőnek veszik, hogy a színháznak érzékenyen, akár túlérzékenyen is kell viszonyulnia ehhez a témához. Ezért nyitottan és nagyon kíváncsian készültek az előadásra.

Jeles András bizalmatlan a szavakkal szemben. Kritikus szerint a makogás a szavakkal és hagyományos gesztusokkal kifejezhetetlen részvét. Az ősbemutatón Jeles még engedett érzelmi viszonyt kialakítani akkori színészeknek, most viszont a fiataloknak nem akar lehetőséget adni erre. Feladatuk az, hogy szikáran közvetítsék a meghúzott, átírt szöveget. A legendás díszletet sem láthatjuk Szegeden. Ahogy a szöveget, úgy a teret és az előadás szerkezetét is újragondolta, finomította Jeles András.

Bár sokan bonyolult gondolkodásúnak tartják őt, de rendkívül egyszerűen tudja elénk tárni egy-egy mélyfilozófiai probléma elemeit – mondja Jelesről Kocsis Pál, aki már tervezi osztálya és Jeles András THEALTER utáni együttműködését.

Sarnyai Tibor

Mr. Pejo varázslatos Vándorló Babái

Pénteken és szombaton este a Klauzál téren az az elismert orosz társulat örvendezteteti meg a THEALTER közönségét, amely nem mást tűzött ki céljául, mint hogy kedvességet és intelligenciát csempésszen a világba. Nem egyszerű feladat. A kifinomultság (véletlenül sem sznobizmus) azonban olyan tulajdonság, amivel sokminden elérhető. Úgy hiszem, a Mr. Pejo's Wandering Dolls ezzel a kulccsal nyitja meg a publikum szívét és elméjét előadásaik során. Utcaszínházuk karnevált idéző „színpadi” képekkel és hangulattal prezentálja egyedi értelmezésű buffonádjait. Groteszk világuk állandó elemei a maszkok.

Előadásaik egyfajta középkori hangulatot árasztanak. A szertartásos komolysággal végzett gesztusok, a táncba hajló apró mozdulatok és az e közben kiadott hangok valahogyan kedvessé varázsolják a stilizált, néha félelmetes álarcokat. A teljes testet eltakaró, kifejező jelmezek mögött a csintalan színészek életre kelt barokk szobrocskákként mozognak.

Dekadencia című előadásukban monokrom színekben parádézó szereplők igyekeznek a nagyérdemű bevonásával fokozatosan kiszínezni ezt a tojáshej-színű mesei világot. Ezt a szándékukat segíti a háttérzene, mely a darab előrehaladtával egyre mozgalmassabbá válik, így Mr. Pejo babáit figyelve a külső szemlélő lassan magálmódja színéssé a díszleteket, kellékeket és kosztümöket. Végül könnyen lehet, hogy az interaktív játék részeseként saját magát is a szereplők között találja, hiszen a gátlásokat az előadás humora garantáltan oldja.

A szentpétervári társulat performansa lehetővé teszi, hogy a nyitott érdeklődők egy másik világ, a mese részesei lehessenek. Próbálják csak ki!

Simonyi Anett Hedvig

BANYAMESÉK

A THEALTER egyik legüdébb előadása volt a Karaván Színház *Banyamesék* előadása. A helyszíne, a Rákóczi utcai Roma Tanoda már korántsem volt ilyen üde: szegényes épületben kapott egy termet az előadás, és megint az jutott az eszembe, hogy mintha gyerekekre, kultúrára, oktatásra jutna errefelé a legkevesebb pénz. De ezt hagyjuk.

Az előadásra nagyon sok gyerek volt kíváncsi, a kezdés sokáig húzódott, mert még kellett behozni újabb székeket. Kaptunk még három kis sámlit is a színészekről, szék híján jól jött, és végül úgy alakult, hogy két széken három gyerek ült. Mint a verebek a villanydróton.

A karaván színház három mesét hozott, a pletykás asszonyról, a három leányról szólót, meg a répamesét, ami a köztudattal ellentétben nem magyar népmese, hanem Tolsztoje.

Az osztályteremben nem volt színpad, a tanári asztalon épült fel a falu, a színészek azon mozgatták a báb-szereplőket, és nem egyszer a gyerekeket is bevonták a játékba. A fordulatos meséket óriási kacagások kísérték, nagyon régen nem láttam ekkora, egy helyre sűrűsödő elementáris örömet megnyilatkozni. Ezt csak a gyerekek tudják.

Kiváló mesélő, jól megszemélyesített bábok, nagyon jó zene dobta még tovább a hangulatot, ha még azt egyáltalán lehetett fokozni. Ez az előadás a THEALTER legjobb kedvű darabja volt, nagyon sajnáltam volna, ha nem láthatom.

Az utolsó mesében természetesen nem maradt el az óriási répa közös erővel való kihúzása – a feladatot a gyerekek teljesítették.

Néztem volna még.

Nyemcsok Éva Eső

A THEALTER FESZTIVÁL FŐ TÁMOGATÓJA SZEGED MJV ÖNKORMÁNYZATA.

További támogatók: NKA Kiemelt Kulturális Fesztiválok Kollégiuma • NKA Előadó-művészet Kollégiuma • Emberi Erőforrások Minisztériuma • Norvég Civil Támogatási Alap • Szegedi Nemzeti Színház • Szegedi Ifjúsági Ház Nonprofit Kft. • Szegedi Környezetgazdálkodási Nonprofit Kft. • Xeronext. Kft.

nka

A THEALTER FESZTIVÁL PARTNEREI:

Móra Ferenc Múzeum • Rongy kocsmá • Szegedi Cigány Kisebbségi Önkormányzat • „El-szalasztott 1000 év” Csongrád Megyei Független Cigány Érdekvédelmi Szervezet Közhasznú Egyesület

Médiatámogatók:

delmagyar.hu • Revizor

delmagyar.hu

A THEALTER fesztivál

a Magyar Fesztivál Szövetség tagja,
kiváló minősítésű művészeti fesztivál.

Andaxínház

Bandart

Kriptonit

EX-STASIS • A THEALTER LAPJA

Szerkesztő: Fazekas Gábor

Fotó: Révész Róbert

Munkatársak:

Bálint Ilma, Boros Tamás,
Fekete Zsófia Éva, Gellérfi Bence,
Kőrösi Bogdán, Nyemcsok Éva Eső,
Sarnyai Tibor, Schlecht Alíz,
Simonyi Anett Hedvig, Tóth Emese

Kiadja a MASZK Egyesület
Felelős kiadó: Balog József